

2022-11-22

TJÄNSTESKRIVELSE

Dnr: UBN 2022-00222

Förutsättningar för sommarskola i enlighet med förslaget om ”Sommarskola för sommarjobb”

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden noterar att utbildningsenheten har utrett förutsättningar för sommarskola utifrån förslaget om Sommarskola för sommarjobb enligt tjänsteskrivelsen.

Utbildningsnämnden föreslår kommunfullmäktige notera utredningen.

Sammanfattning av ärendet

Förslaget Sommarskola för sommarjobb innebär att den gymnasieelev som inte är godkänd i ämnena svenska, engelska och matematik och söker ett kommunalt feriearbete, ska delta i två veckors sommarskola för att kunna få feriearbete.

Utbildningsenheten har utrett förutsättningar för att införa krav på genomgången sommarlovskola enligt förslaget. Utbildningsenheten anser det vara möjligt att införa krav på sommarlovskola för feriearbeten för de elever som lämnar årskurs 9 utan godkända betyg i svenska, engelska och matematik. Utbildningsenheten anser däremot att det finns utmaningar med att införa kravet för elever i gymnasieskolan.

Utbildningsnämnden föreslår kommunfullmäktige att notera utredningen.

Utfallet av sommarlovskola för feriearbete för elever i årskurs 9 bör följas upp och utvärderas och vara ett beslutsunderlag till om liknande krav på sommarlovskola för feriearbete även ska införas för gymnasieelever.

Utbildningsenheten har samrått med arbets- och etableringsenheten i detta ärende.

Förslagen i politikerinitiativet

Kommunfullmäktige har den 16 maj 2022 gett utbildningsnämnden i uppdrag att utreda förutsättningar för sommarskola i enlighet med förslaget om “Sommarskola för sommarjobb”. Förslaget är formulerat enligt nedan:

”Gymnasieexamen är den bästa försäkringen mot arbetslöshet. Fler barn i Fisksätra än resten av Nacka går ut gymnasiet utan godkända betyg i svenska, engelska och matematik. Vi anser att den som inte är godkänd i dessa ämnen, men söker ett kommunalt sommarjobb, ska gå två veckors sommarskola för att få sommarjobb av kommunen. Detta i syfte att också få godkända betyg.”

Utbildningsenhetens utredning och bedömning

Feriearbetens organisation i Nacka

Nacka kommuns erbjudande om feriearbeten omfattar för närvarande ungdomar folkbokförda i Nacka som är mellan 16–18 år (det vill säga i princip elever som slutfört årskurs 9, år 1 och år 2 i gymnasieskolan) samt ensamkommande ungdomar mellan 16-21 år. Ungdomarna ska inte tidigare ha feriearbetat via Nacka kommun. En stor andel av feriearbetena ska erbjudas kommunens prioriterade målgrupper.¹ Dessa ungdomar remitteras och stötts i att söka feriearbete i samverkan med sina handläggare på olika verksamheter i myndighetsorganisationen.

Sista ansökningsdag för årets feriearbeten var i mars och besked skickades ut i slutet av april. I år sökte cirka 1 500 ungdomar till 340 feriearbeten, varav 104 fördelades till prioriterade ungdomar som är garanterade ett feriearbete. Övriga feriearbeten fördelades i första hand genom lottning. Sommaren 2022 var feriearbetena indelade i tre perioder om tre veckor vardera; vecka 24-26, vecka 27-29 och vecka 30-32.

Elever som lämnar Nackas grundskolor

Elever i Nacka kommuns kommunala och fristående skolor (oavsett hemkommun) lämnar i mycket hög utsträckning grundskolan med gymnasiebehörighet, närmare 95 procent år 2022 (ett sjuttioital elever fick inte behörighet). Utifrån ett hemkommunsperspektiv var andelen behöriga elever också närmare 95 procent år 2021.

En elev som inte har uppfyllt de betygskriterier som krävs har rätt att efter skolpliktens upphörande också slutföra grundskolan under ytterligare två år. En annan möjlighet för dessa elever är att inom ramen för något av gymnasieskolans introduktionsprogram skaffa sig behörighet.²

¹ Ungdomar som är: inom det kommunala aktivitetsansvaret, i familjer med ekonomiskt bistånd, ensamkommande, nyanlända, språksvaga, antagna på introduktionsprogram, samt remitterande från barn- och familjeenheten och omsorgsenheten.

² • Individuellt alternativ är för de elever som står längst ifrån att bli behöriga till ett nationellt program.

• Yrkesintroduktion ger eleverna en yrkesinriktad utbildning för att de ska kunna söka till ett yrkesprogram eller få ett arbete. Eleven ska både kunna läsa ämnen från grundskolan som den inte är behörig i och ämnen från nationella program i gymnasieskolan.

Hösten 2021 följde utbildningsenheten upp låga kunskapsresultat för elever med slutbetyg från Nackas grundskolor läsåret 2020/21. Bakgrundsinformation inhämtades från skolorna och genom resultatdialoger med rektorerna.³

Exempel på skäl till de låga resultaten uppgavs vara kognitiva svårigheter, social problematik utanför skolan, frånvaroproblematik eller att eleverna är nyanlända i Sverige. Hälften av eleverna som inte uppnådde gymnasiebehörighet hade haft beslut om anpassad studiegång under årskurs 9.

Elever i gymnasieskolan

Elever i Stockholms län kan genom ett samverkansavtal fritt välja vilken gymnasieskola de önskar söka till. Populariteten hos skolorna och deras olika utbildningsvägar varierar och därmed antagningsgränserna. Elevernas meritvärde från årskurs 9 styr antagningsgränserna till respektive utbildning. Förutsättningarna för skolorna att få eleverna att klara gymnasieskolan med examen varierar därför.

I september 2022 gick Nackas drygt 4 400 gymnasieelever i 171 olika gymnasieskolor tillhörande 112 olika huvudmän.

Krav för att erhålla gymnasieexamen

Kraven för att eleverna ska få en gymnasieexamen skiljer sig åt beroende på om eleverna studerar på ett högskoleförberedande program eller ett yrkesprogram, se tabell 1. Om kraven för gymnasieexamen inte är uppfyllda när utbildningen är avslutad ska ett studiebevis utfärdas.

• Språkinträdning är för nyanlända elever som inte har kunskaper och betyg i svenska språket.
• Programriktat val är för de elever som endast saknar ett fåtal betyg för att bli behöriga. Eleverna ska få en utbildning som är inriktad mot ett visst nationellt program och de ska så snart som möjligt kunna antas till det nationella programmet.

³ Med låga resultat avses i det ärendet dels att gymnasiebehörighet inte uppnåtts, dels att det genomsnittliga meritvärdet understiger 170 meritvärdespoäng som motsvarar uppnående av samtliga grundskolans ämnen.

Tabell 1: Krav på gymnasieexamen för högskoleförberedande program respektive yrkesprogram

Examen högskoleförberedande program	Examen yrkesprogram
2 500 betygsatta poäng varav minst 2 250 poäng ska vara godkända	2 500 betygsatta poäng varav minst 2 250 poäng ska vara godkända
Godkända betyg i kurserna	Godkända betyg i kurserna
- Sv/sv s andraspråk 1, 2, 3	- Sv/sv s andraspråk 1
- En 5, 6	- En 5
- Ma 1b eller 1c	- Ma 1a
- Gymnasiearbetet	- Gymnasiearbetet
	- Programgemensamma kurser om minst 400 p

Nackaelever som lämnar gymnasieskolan

Nationell statistik för elever folkbokförda i Nacka kommun visar att 82,4 procent av gymnasieeleverna lämnade gymnasieskolan med gymnasieexamen (inom fyra år) år 2021. Motsvarande andel för elever som lämnade gymnasieskolan med antingen gymnasieexamen eller studiebevis (inom fyra år) var 87,3 procent.⁴ Vissa elever behöver på grund av sjukdom eller andra personliga omständigheter extra tid för att slutföra gymnasieskolan och kan beviljas ett fjärde gymnasieår.

Lovskola

Enligt skollagen ska obligatorisk lovskola i juni erbjudas elever som slutat årskurs åtta och som är i riskzonen för att inte bli behöriga till gymnasiet under nästa årskurs samt elever som slutat årskurs nio utan att ha blivit behöriga till gymnasiet. Alla huvudmän har en skyldighet att erbjuda dessa elever lovskola, men den är frivillig för eleverna att delta i. Obligatorisk lovskola ska anordnas i juni samma år som eleven har avslutat årskurs 8 eller 9 och uppgå till sammanlagt minst 50 timmar.^{5 6}

I gymnasieskolan är lovskola frivillig att anordna för huvudmännen och skolorna har rätt till statsbidrag för anordnad lovskola.

Lovskola under sommaren benämns i detta ärende som sommarlovskola.

⁴ Källa: Kolada, en tjänst från RKA Rådet för främjande av kommunala analyser.

⁵ Den lagstadgade lovskolan har utökats med 25 timmar från och med höstterminen 2022. De 25 timmarna ska erbjudas på lov under läsåret, och är ett tillskott utöver den lovskola på 50 timmar lovskola som huvudmannen redan är skyldig att erbjuda i juni till elever som riskerar att få betyget E i ett eller flera ämnen.

⁶ Skolverket har i år publicerat en studie om hur elevernas betyg i grundskolan påverkar elevernas chanser att ta gymnasieexamen varifrån följande citat är hämtat: ”Elever som läser upp ett icke godkänt betyg på lovskola efter årskurs 9 har sämre förutsättningar att klara examen. Av de elever som gick ut grundskolan med betyget F i matematik, engelska, svenska eller svenska som andraspråk och som läste upp sina betyg under sommaren, var det mellan 30 och 48 procent som klarade en gymnasieexamen tre år senare. Bland elever med betyget E i motsvarande ämnen i årskurs 9 klarade mellan 46 och 73 procent en gymnasieexamen, beroende på val av gymnasieprogram.”

Sommarlovskola i Nacka

Fyra grundskolor i Nacka har rapporterat in att 19 elever som avslutat årskurs 9 gått i årets sommarlovskola och av dessa elever är åtta registrerade på ett nationellt program i september.

Nacka gymnasium anordnade sommarskola i ämnena matematik och fysik. Elever från YBC deltog också i Nacka gymnasiums sommarskola. Det brukar vara mellan 40-75 elever som deltar i Nacka gymnasiums sommarskola.

Två kommuners krav på sommarlovskola för feriearbete

Utbildningsenheten har varit i kontakt med två kommuner som ställer krav på sommarlovskola för gymnasieelever som söker feriearbete och saknar godkända betyg.

Sigtuna kommun

Sigtuna kommun hade i år begränsat ansökan till feriearbeten till de elever som under ansökningsperioden går i gymnasieskolans år 2 (år 3 för gymnasiesärskoleelever).

Eleverna ska ha godkända betyg i kurserna sv1 och ma1, alternativt gått i sommarlovskola för att vara berättigade till feriearbete under sommaren. Feriearbeten läggs ut under tre perioder. För elever utan godkända betyg är det endast den sista perioden som kan komma i fråga. Sigtuna kräver också att eleverna har genomgått kommunens anordnade CV-kurs.

I Sigtuna var det i somras 200 ungdomar som sökte feriearbete (att jämföras med Nackas 1 500).

Växjö kommun

I Växjö kommun kan gymnasieeleverna få två veckors feriearbete. I somras var det i stort sett elever som gick ut år 1 och 2 som kom i fråga för feriearbete. Eleverna ska vara godkända i svenska, engelska och matematik, annars måste de gå i sommarlovskola för att komma i fråga för feriearbete. I Växjö går närmare tre av fyra elever i någon av kommunens egna tre gymnasieskolor och det sker ett utbyte av information om elevernas studieresultat mellan utbildningsförvaltningen och organisationen för feriearbeten. De kommunala skolorna rapporterar under vårterminen vilka elever som risker att inte bli godkända. Av de 50 anmälda eleverna till sommarlovskola blev det till slut endast 13 elever som gick i sommarlovskola.⁷ Kommunen anpassar placering för elev i

⁷ Anledningen till det uppges vara att eleverna blev godkända, tackade nej på grund av att de ordnat annat arbete eller för semester med familjen.

fristående skola om de får kännedom om någon elev som ska gå på sommarskola, men detta sker mer sporadiskt.

Växjö kommun har ungefär lika många elever i gymnasieskolan som vad Nacka har.

I samtal med samordnare i Växjö framkom att det krävdes en omfattande administration av mentorer, rektorer och handläggare för att hantera informationsutbytet om elevernas resultat. Växjö har inte genomfört någon uppföljning av effekterna av sommarlovskolan.

Utbildningsenhetens bedömning

Sommarlovskola för elever som lämnar grundskolans årskurs 9

Utbildningsenheten anser att det finns förutsättningar att genomföra krav på sommarlovskola för Nackas elever i årskurs 9 som söker feriearbete och som inte har godkända betyg.

De elever som i årskurs 9 inte har godkända betyg i svenska, engelska och matematik i sitt höstterminsbetyg och som söker kommunalt anordnat feriearbete ska för att komma i fråga för ett sådant också delta i sommarlovskola. För dessa elever kan då endast den tredje perioden feriearbete vara möjlig att söka till på grund av att slutbetyget sätts först i juni och obligatorisk sommarlovskola genomförs i anslutning till läsårsslutet.⁸

Det kommer att krävas någon form av administrering för inhämtning och verifiering av betyg. Gymnasieantagningen i Stockholms län kan tillhandahålla nödvändig statistik för kontroll av årskurs 9-betygen efter höstterminen och läsårsslut, vilket i praktiken innebär i mitten av januari respektive i slutet av juni.

Nämnden för arbete och försörjning ansvarar för administration och praktiskt genomförande av feriejobbsuppdraget. Nämnden behöver också ansvara för hanteringen av elevernas betyg i ansökningsprocessen.

Sommarlovskola för elever i gymnasieskolan

Gymnasieskolorna har till skillnad mot grundskolorna inte någon lagenlig skyldighet att anordna lovskola, vilket innebär att det inte finns någon garanterad möjlighet för elever som inte klarat sina kurser att gå två veckors sommarlovskola i sina respektive skolor. Nackas dryga 4 400 gymnasieelever får sin utbildning på 171 olika skolor och vilka av dessa som anordnar sommarlovskola finns det ingen

⁸ Om betyg från denna sommars lovskola registrerades in i gymnasieantagningssystemet av skolan innan den 27 juni kl. 20.00 så kom betygen med vid slutantagningskörningen. Registrerades betygen efter det så kunde elevens gymnasieansökan bara hanteras under reservantagningen.

samlad bild av. Endast en dryg tredjedel av Nackas ungdomar går i Nackas kommunala skolor, att jämföra med det omvända förhållandet i Växjö kommun. Det finns ingen statistik som visar hur många elever som skulle kunna komma i fråga för sommarlovskola utifrån kursbetygen under pågående gymnasieutbildning.

Om sommarlovskola skulle införas för gymnasieelever måste kommunens egna skolor organisera för att ta emot elever även från andra skolor, vilket utbildningsnämnden inte kan besluta om. En utmaning när det gäller att bedriva sommarlovsskola kan vara att hitta lärare som är villiga att arbeta i sommarlovskolan.

Gymnasieelever får kursbetyg och kraven för vilka kurser som ska ingå i en gymnasieexamen är olika beroende på programtyp. Gymnasiekurserna i svenska, engelska och matematik är utlagda över ett läsår, de börjar i augusti och avslutas i början av juni. I och med att betygen sätts i juni kan endast den sista perioden för feriearbeten bli aktuell.

Det finns en risk att det är mindre attraktivt att söka kommunala feriearbeten för eleverna i och med att besked ges så pass sent och att det därmed blir svårt för eleverna att planera sitt sommarlov. Elever i gymnasieåldern har också lättare att skaffa sig ett feriearbete på egen hand jämfört med de yngre eleverna och incitamentet att gå i sommarlovskola kan därmed vara mindre starkt för de äldre eleverna.

Utbildningsenheten ser mot bakgrund av ovanstående utmaningar med att genomföra förslaget för elever i gymnasieskolan. Utbildningsenheten anser att om förslaget genomförs för elever i årskurs 9, ska utfallet följas upp och utvärderas och vara ett beslutsunderlag till om liknande krav på sommarlovskola för feriearbete även ska införas för gymnasieelever

Utbildningsenheten har samrått med arbets- och etableringsenheten i detta ärende.

Ekonomiska konsekvenser

Grundskolorna ansöker om tilläggsbelopp för de elever som har gått i sommarlovskola. Kostnaden för tilläggsbelopp kan öka om elevantalet ökar, men kostnaden per elev för 2023 är relativt låg – 5 000 kronor.

Konsekvenser för barn

Det är väl känt att en slutförd gymnasieutbildning innebär minskad risk för framtida arbetslöshet och utanförskap. Det är därför viktigt att tidiga insatser

sätts in för de elever som är i riskzonen att inte avsluta grundskolan med godkända betyg. Sommarlovskola kan för vissa elever vara den extra undervisningstid som behövs för att få godkända betyg och därmed bli behöriga till gymnasieskolans nationella program.

Gymnasieeleverna måste också ges förutsättningar att klara sin utbildning. Liksom för grundskoleeleverna kan sommarlovskola vara den insats som genom den extra undervisningstiden ger vissa gymnasieelever förutsättningar att klara sina studier.

Elever som inte lyckas genomföra gymnasieutbildningen inom tre år, till exempel på grund av sjukdom eller personliga skäl, har en möjlighet att slutföra utbildningen under ett fjärde år om rektor godkänner det. Det finns också en möjlighet att komplettera icke-godkända betyg inom den kommunala vuxenutbildningen.

Ett feriearbete ger ungdomar meningsfull sysselsättning under en treveckorsperiod av sommarlovet.

Handlingar i ärendet

Bilaga 1 Protokollsutdrag, KS 2 maj 2022 § 137

Bilaga 2 Framgång Fisksätra - Program för mer utbildning, fler jobb och ökad trygghet i Fisksätra (M, L, KD, C)

Carina Legerius
Enhetschef
Utbildningsenheten

Jill Salander
Utbildningsexpert
Utbildningsenheten